

ERDÉLYI MUNKÁS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 20 KOR., FÉLÉVRE 10 KOR., NEGYEDÉVRE 5 KOR. EGYES SZÁM ÁRA 50 FILLÉR

ERDÉLYRÉSZI SZOCIALISTA PÁRT
HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDENSZOMBATON

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁRT, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR
9. SZÁM. □ TELEFONSZÁM: 13-34.

Foch

„Laboratoriumokat kell felállítani, hogy a feltalálók állandóan dolgozzanak és csak az legyen a hivatásuk, hogy...

Foch marsall, a francia generalissimus mondotta ezt és ugye mindenki azt hinné, hogy e mondat így folytatódik:

... az emberiség javán dolgozzanak, hogy véget érjen a gyűlölet, hogy elérkezzék a béke világa, mely nem ismer gyűlöletet, háborút többé.“

Ez a mondat azonban nem így folytatódik. De azért van szükség laboratoriumokra, azért van szükség arra, hogy a feltalálók tudásukat, invenciójukat állandó munkában töltsék, hogy *tökéletesítsék mindazt, amit szükségessé tesz.*

Ime, az emberiség még ki sem heverte egy öt éves háboru minden borzalmát, az anyák szive még meg sem békelt, testvér a testvért még el sem siratta, még sok halott gyászveve sem telt el és ime már a marsalli bot újra arra az utra mutat,

Emlékezzünk-e arról, hogy úgy hirdették: vége mindörökké a háborúnak? Hogy ez az öt év az emberiség véres válsága volt jövődő békéjéért? Emlékezzünk-e a Wilsoni pontokra? Emlékezzünk-e nyilatkozatokra, melyek szóvirágosan úgy hirdették, hogy e véráldozatokból a béke virága fog kivirítani?

Ne áltassuk magunkat... Ime a francia tábornok úgy látja, hogy a jövődő tudományos kutatásnak, szolgálatába kell szegődnie.

Ugyanaz a hadvezér mondja ezt, akinek minden szava döntő súlyyal esik, nem a háboru, de a béke serpenyőjébe. A versaillesi békekötésnél ott volt Foch tábornok, s most is ott van mindenütt, hol a békét tárgyalják.

Mit is válaszolhatnánk erre? Kétségbeesve és moly keserűséggel hiába jajdulunk fel: hát ezért volt minden, ezért a véres öt év? Ezért az emberiség pusztulása? Hát nem akar magára eszmélni az emberiség, hogy saját maga ássa pusztulását?

Katonák mestersége a háboru. Ezért vannak, erre készülnek. A munkás mestersége a béke. Nem csupán a fegyverek békéje, de a lelkeké is. A lelkek békéje pedig: hogy minden ember megtalálja munkája gyümölcsét és csak a munkának legyen gyümölcse. Laboratoriumokba a munkás agyvelők nem válhatnak a gyűlölet eszközevé. Már elérkezett az ideje, hogy a hatal-

mas gyártelepek ne fegyvert, de ekét, kaszát gyártsanak; elérkezett az ideje, hogy mérges gázok helyett áldásos orvosságokon, az életet olcsóvá tevő kémiai cikkekön törjék a fejüket a kémikusok.

A munkásság adója

cimen a mult számban már foglalkoztunk azzal a lehetetlen eljárással, hogy az éhező munkásságot minden nyomorusága mellett még az adósróffal is állandóan fizetésre szorítják. Kifejtettük, hogy milyen jogosulatlan terheket kell viselni a munkásságnak. Az adóhivatali főnök ur nyilatkozata a mi álláspontunkat és állításunkat mindenben igazolta.

Az „Ujság“ vasárnapi számában intervjú jelent meg, amelyben az adófőnök ur nyilatkozik. Azt mondja, hogy kénytelen a szegény éhezőket adóért zaklatni, mert a hadimilliomosok megszöknek az adózás elől.

Sehol a napibéres munkát nem adózzák meg, mert mindenütt tisztában vannak azzal az egyszerű számítással, hogy aki nem keres többet, mint amit megesszik, nem lehet fizetőképés. De azt sem hisszük, hogy ez a kormányzótanács intenciója szerint történik. Mi emlékszünk még arra az időre, amikor Maniu Gyula kormányzótanács elnök urnak igen liberális felfogása volt az agrárius magyar urakkal szemben e kérdésben és nem hisszük, hogy e véleménye megváltozott volna.

Hogy milyen önkényes az adóhivatal eljárása, egy pár esetet kell felsorolnunk mutatónak a sok közül. Egy többgyermekes özvegy asszonynak a férje még 1917-ben, a háboruban elhalt, követelnek tőle 200 korona adót és minden holmiját lefoglalták

430 korona értékben. Egy rokkant katonának, aki mások segélyére van szorulva, lefoglalják egyetlen használható butordarabját, a diványát. Egy munkanélküli nyomdász, hogy az árverést elkerülje, a munkanélküli segélyben kapott utolsó 21 koronáját be kell fizetnie az adóba, ugyanakkor azt látja, hogy egy nálánál gazdagabb háztulajdonoson milyen kiméletesen vasainak be 14 koronát. Itt en és ehhez hasonló eseteket számtalant tudnánk felsorolni.

Mi nagyon szívesen szolgálunk tanácscsal, hogy milyen módon lehet a gazdag szállító urakon adót bevasalni, bizzák csak reánk. Ezek az urak bizonyára nagyban szállítanak a vasuton árut, egy ilyen szállítmány alkalmával a végrehajtó hasznos munkát végezne, hogyha az árut ott fogná, amíg az adót kifizetné a milliomos ur. Számtalan alkalom van arra, hogy a szegény helyett a gazdagot kényszerítsék az adózásra.

A pincérek

Középüri helyzetén éppen olyan nehéz változtatni, mint az utcai lányokén, mert minden borraalóból élő munkás konzervatív, a szokásainál fogva gerinctelen és csak hosszas küzdelem után sikerül őt emberi mivoltának a nivójára emelni. Ott, ahol a munkásmozgalom modern szele a pincéreket sem hagyta érintetlenül, azt látjuk, hogy igen jól hozzáilleszkednek a szocialista felfogáshoz. Nemcsak hogy nem veszítettek semmit, de úgy keresetben, mint tekintélyben nyertek. Minden vendéglői és kávéházi látogató megismerte a pincérben az embert és a munkást, akit becsülni kell.

A pincér-foglalkozás olyan lelketelő, strapás, nehéz munka, amely 15 év alatt felőrli minden energiáját. A halálozási arányszám is e szakmában a legnagyobb. A pincér ritkán él többet 35 évnél. Éppen ezért nem értjük, miért lenne ez az utolsó foglalkozás, akiknek a becsületes munkáért csak a mások könyörületés adománya jut megélhetésül. Ennek a helyzetnek elsősorban a milliomos kávéosok és vendéglősök az okai, akik a közönséget kétszeresen is megzsarolják, állandóan árakat emelnek, ötszáz meg ezer százalékot keresnek a befektetett tőkékük után és ráadásul még a munkásaikat is a közönséggel fizettetik meg. Másodsorban pedig a pincérek az okai a mai megalázott helyzetüknek, féltik a borraalóból származó jövedelmüket, mert nem tudják elképzelni, hogy milliomos főnökeiknek kötelességük becsületes fizetést biztosítani munkájukért. A szervezett pincérmunkásokat, ahol a borraaló rendszer megszűnt, százalékrészesedés alapján fizetik és elég szép jövedelmet biztosít részükre ez a fizetési rendszer. Miért kell tehát ragaszkodni az alamizsna szokásokhoz, ez lehet a főnökök érdeke, de semmiesetre sem a munkásoké.

Egész Erdélyben tarthatatlan a pincérek helyzete, de a legtarthatatlanabb Kolozsvárt. Ebben a cifra városban, ahol mindenki vendéglői és kávéházi molyj, olyan jövedelme van a kávésnak, vendéglősnek és szállodásnak, hogy olyannal más város

nem dicsekedhetik. Az árakat legalább tizszer emelték, egy kis csésze keserű fekete viz 1 kor. 60 fillér, ami a kávésnak rezsi-vel együtt belekerül 20—30 fillérbe, el lehet képzelni, hogy mekkora haszonnal dolgoznak. A hatóság ezt némán tűri, sőt elnézi azokat a titkos üléseket, ahol a közönség és a pincérek ellen hoznak határozatokat. Nem kenyerünk a denúciálás, nem irigyljük azokat a gyűléseket, amelyeket Gráf ur irodájában tartanak a pincérek ellen, csak az a kívánságunk, hogy ugyanezt engedjék meg a munkásoknak is, hogy védekezni tudjanak a kiuzsorázás ellen.

A pincérekben kezd megmozdulni valami jobb érzés, kezdik belátni, hogy ezt a helyzetet sokáig nem bírják, néhányan szervezkedni akarnak, de a szolgálai gondolkodás nem hagyja őket nyugton, siettek denúciálni szervezkedő társaikat, megnevezvén a kezdeményezőket. Volt is nagy ribillió a milliomos kávé és vendéglősök között a hír hallatára. A legjobban megijedt Grünfeld Hermann, pincérügynök, aki ezeket présel ki egy-egy pincértől helyszerzésért, akit alapos panaszok után a foglalkozásából ki is csaptak. Mi értjük Grünfeld és társai fájdalmát. Ha a szakegylet megalakul, nem lehet a pincérek tovább sarcolni, ezért siettek gyűlésre összejönni és denúciálni a pincéreket.

Aki Grünfeld és társai kisdéd játékait nem tűri, azt kegyetlenül fel kell jelenteni, mint bolsevikot. Ezt a machinációt a Gráf ur irodájában ütötték nyélbe, ahol összegyűltek és egy förmedvényt fogalmaztak, rögtön le is gépelték. Ez a förmedvény feljelentés volt a pincérek ellen, amely szerint ők, a hazafiak, szívük egész fájdalmával kell végignézzék a nagy veszedelmet, amely a pincérek szervezkedésében rejlik. Persze, mi volna ez más, mint bolsevizmus, ez manapság már divattá vált, ha valakire megharagszunk, elég, ha azzal denúciáljuk, hogy bolsevista.

A kávések, vendéglősök nem is kicsit haragudhatnak a pincérekre, mert nagyon is denúciálták őket azért a bolsevizmusért, ami a zsebeik ellen indult meg. Takács ur, a Metropol-kávéház tulajdonosa sietett elsőnek aláírni a denúciáló irást. Takács ur nem gondolt arra, hogy milyen csunya dolog és nem emberhez illő cselekedet szegény pincéreket denúciálni. Legyen egészen nyugodt Takács, Gráf és a többi társa, hogy ilyen tyukeszű feljelentésekkel nem lehet egy világfolyamatot meggátolni.

Akinek nincs protekciója.

Egy eset a sok közül: Özv. Tolvaj Istvánné, 70 éves öregasszony Duffek Kálmán kelmefestő Rózsa-utca 10 szám alatti házában lakik. Illetve csak lakott, mert az öreg asszonyt, kinek egy szobás-konyhás lakása van, házigazdája kitétte. Ennek igen egyszerű a módja. Boskovics Rózsi szemet vetett a lakásra, előbb ezer koronát ígért az asszonynak, ha kiköltözik belőle, majd miután látta, hogy nem boldogul, a lakáshivatalhoz fordult. A lakáshivatal most tárgyalta az ügyet és mivel az öregasszony napközben nem tartozkodik otthon, kitétte a lakásából. Hogy mennyire áll meg ez az indoklás, azt az olvasókra bizzuk.

Ehhez a tudósításhoz kénytelenek vagyunk kommentárt fűzni, mert a Tolvaj Istvánné ijesztő módon szaporodnak. Nagyon is kezd kitűnni, hogy az igazságot egyoldalúan magyarázzák. Mindig csak a szegény embert éri a kilakoltatás nyomorusága.

Már többször megírta az Erdélyi Munkás a lakásmizéria okait, most csak ismételtelhetjük, hogy az építkezések szünetelésében találjuk a hibát. Az építőmunkások munkanélkülisége olyan mérveket öltött,

hogy alig van 10 százaléka a munkásoknak foglalkoztatva. Munkaerő van, csak az illetékesek könnyelműségén és nemtörődöm-ségén mulik, hogy a lakásszükséglet katasztrófálisan kezd sújtani Kolozsvár lakosságát. Sok fölöslegesen lefoglalt lakást tartanak lekötve a hatóságok, amire semmi szükség nincsen, de van sok középület, amelyet a város egy kis javítással a közönség rendelkezésére tudna bocsátani.

Az emberek egymást turják ki a lakásból és mindig az a győztes, akinek több a pénze. Gazdag ember nem szenved a lakáshiány miatt. Sok pénzért mindent lehet kapni, ügynökök vannak, akik abból élnek, hogy áldozatokra lesnek. Szép szóval és pénzfelajánlással próbálnak hatni, ha úgy nem megy, kitalálnak valamit

Talán mégis csak tenni kellene valamit, hogy a Tolvaj Istvánné tragédiája ne ismétlődjön meg naponta a lakásügynökök jövedelme érdekében.

Krónikás irások

Öt éve annak, hogy a párisi kis vendéglő asztalánál orvol lelőtték *Jean Jaurést*. 1914 július 31-én, abban a pillanatban, amikor a gyilkos Browningja eldőrdült, nemcsak a francia népet, hanem az egész világ emberiségét nem érthette nagyobb csapás, mint ennek a kis tömzsi, állás és hivatal nélküli embernek a halála. Nem volt államfő, miniszter, csak egy bátor, lelkes, pallérozott agyu harcosa volt a szocialista gondolatnak. Jaurés elvtárs igazi, anyagi hatalom nélkül, mégis egyike volt azoknak, akiknek lett volna talán erejük arra, hogy az emberiséget megmentsék attól a katasztrófától, mely néhány nap múlva elkövetkezett. Abban a pillanatban, amikor Jaurés halálának híre bejárta a világot, sokan gondolták és érezték ezt. És azok is, akik a merénylő kezébe adták a gyilkos szerszámot, megkönnyebbülve lélegzettek fel, amikor Jaurés elvtárs, a világbékéért folytatott küzdelemben, elesett. Ma már mindenki tudja, hogy sem a német munkásság nagyszerű szerveztsége, sem Jaurés kiváló egyénisége nem tudta volna megakadályozni a világháború kitörését. A francia burzsoázia csalódott akkor, amikor Jaurés halála napján örömujongva hálát rebegett a háború istenének, hogy megszabadította őtet a béke angyalától. Jaurés nem halt meg, él. És ha nem is tudta volna a világháború kitörését megakadályozni, a világbékét Jaurés szelleme fogja megvalósítani. Az a revolvorgolyó nem ölte meg Jaurést, csak a burzsoázia halálát siettetette, amely utolsót vonaglik, hogy felváltsa a világbékét és az emberiség boldogságát

A harmadik Internacionálé a jövő hó tizedikén ül össze Luzernben.

Egy milliót

kértek a Berlinben megölt Mannheim őrmesterért a franciák. Tehát mégis csak meglehet az emberi életet fizetni. Egy világháború, egy versaillesi béke és egy véres utcai incidens kellett ahhoz, hogy ezt diplomáciailag is elismerjék. Vajon ugyanez a diplomácia megcsinálta-e a számítását a háború előtt? És kiszámította-e, hogy mennyibe kerül a háború? Nem hadianyagban, de most immár milliókban kifejezhető emberéletben?

Mikor a gépek először megjelentek és tönkretették a kisipart, akkor a kenyerüket féltő munkások a gépeket törték össze. Olyanforma volt ez, mint mikor a megcsalt férj a diványt dobta ki a felesége helyett. Azóta a munkások belenyugodtak a gépek molochjába s lassanként fogalommá lett, hogy a munkás maga sem egyéb „élő gépnél”. Bauer, német miniszterelnök bemutatkozó beszédében programjával azt jelölte, hogy az élő gépből ember váljék. Ennek útja pedig az, ha a munkás ugyanúgy veszi ki a részét a termelés hasznából, mint magából a termelésből.

A termelési rend legnagyobb eseménye a gépek feltalálása volt. Ez azonban egy készületlen munkásságot talált és tulajdonképeni hatása csak most következik be. Most már nemcsak a termelés, de a társadalom rendjét is megfogja változtatni, az embert tényleges emberré teszi, nem élő géppé, melyet egyformán használ ki a kapitalizmus.

A lét alapja a munka — mondja a kapitalista erkölcsstan. Persze a mások munkáját érti alatta. „A munka nemesít”. Persze a mások munkája által szerzett pénz. Ennek most vége lesz. A munka csak az élet eszköze, de nem a végcélja. És ha majd a gépek egyformán termelnek mindenki számára, akkor csak gép lesz és ember. A gép munkáját azonban nem erkölcsstannal s az ember értékét nem a gép munkájával, hektowattal vagy lóerővel mérik.

Akik liszttel fizetnek. A munkásnyuzó Molnár és Pintér.

Ugy mondják, hogy a világ nagy átalakuláson megy át. Angliában a bányákat szocializálják, a weimari nemzetgyűlésen Bauer miniszterelnök kijelenti, hogy a munkás többé nem lesz „élő gép”. Csehországban a kormány a legtisztább szocialista programot vallja és így tovább. E kis bevezetés után merész fordulattal áttérhetünk a Molnár és Pintérékre, melynél tipikusabb munkásnyuzó vállalata alig van Kolozsvárnak. Amikor a békekonzferencia munkaügyi bizottsága az egész világ számára a nyolcórás munkaidőt állapította meg, akkor a Molnár és Pintér malomban a munkások napi tizenkettő, tizennégy órát dolgoznak, amikor nincs „durchmarsch”, (havonként 3—4-szer) mert ekkor teljes huszonnégy órát dolgoznak egyfolytában, hogy a szabad vasárnapot behozzák.

Ezután mindenki azt gondolhatja, hogy a milliomos Molnár és Pintér a munkateljesítménynek megfelelően fizeti munkásait. Korántsem. Az átlagos havi bér 220 korona és 40 kiló liszt. Most nem tudjuk, hogy hatósági árban számítsuk-e ezt a lisztet, vagy a Molnár és Pintérék számítása szerint: uzora árban. Akkor sem tesz ki egy munkás havi jövedelme hatszáz koronánál többet. És ezért nagyobb a munka teljesítménye, mint bármilyen más szakma munkásáé.

Persze ennek természetes oka van: a munkások szervezetlensége. Jól tudják ezt

millióktól felpöfödtek munkásnyuzók, mert két elvtársat, akik magasabb bérekről és kevesebb munkaidőről mertek beszélni, egyszerűen kitétek.

Nekünk nincs mit hozzáfűznünk ezekhez az állapotokhoz. Ezek az elvakult rab-szolgotartók elvesztették a féket s most szabadon nyuzzák a munkásaikat. Félünk, hogy nem csupán a munkások, de Molnár és Pintér urak számára is keserű lesz az a hiszt, amelylyel most éhező munkásaikat ellátják, ahelyett, hogy becsületes munkabéreket adnának.

SZAKMOZGALOM

...

Pályázat. A Nagyszebenben székelő Vas- és fémmunkás szövetség titkári állásra pályázatot hirdet. Havi javadalmazás 1400 korona. Pályázótól megkivántatik, hogy a vas- és fémmunkás szervezetnek legalább is 3 éves tagja legyen, a magyar és román nyelvet szóban és írásban bírja (németül is tudók előnyben részesülnek) és a szak-szervezeti mozgalomban kellő jártassággal rendelkezzen. Ugyisint pályázatot hirdet tisztviselői állásra is, melynek havi javadalmazása 1200 korona. A pályázatok Nagyszebenben Rosenanger Gasse 14 sz. Bratfeleán Viktor szakszervezeti tanács titkára címére augusztus hó 20-ig küldendők.

Elmaradt a vas- és fémmunkások kongresszusa. A július 27-ére összehívott vas- és fémmunkás kongresszus, közbejött akadályok miatt, augusztus közepéig elhalasztatott.

A kereskedelmi alkalmazottakat felhívjuk, hogy Brassóban az egyesület beleegyezése nélkül ne vállaljanak alkalmazást.

A kolozsvári festőmunkások csoportjának vezetősége értesíti a csoport tagjait, hogy a tagjárulék folyó évi augusztus 1-től 2 korona 30 fillérré lett felemelve. Egyben kérjük a hátralékos tagokat, hogy hátralékaikat legrövidebb időn belül rendezzék, mert ellenkező esetben törölve lesznek és semminemű segélyezésre igényt nem tarthatnak.

A nagyszebeni Scherer posztógyár munkásnői alig néhány hete, hogy szervezkedtek s máris gyönyörű eredményeket értek el a gyárossal szemben. A munkásnők két héttel ezelőtt egy memorandumot adtak át a gyár tulajdonosának, kérve az eddigi munkabérek fölemelését. A gyáros — belátva a munkások kérésének a jogosságát — tárgyalásokba bocsátkozott a munkásnők megbízottaival. Hosszas tárgyalás után sikerült megegyezést létesíteni a munkáltatóval, aki részben teljesítette a munkásnők követeléseit. A megállapodás értelmében a napi bér 8-tól 17 kor.-ig állapított meg és minden munkásnő részére napi 2 kor. drágasági pótlék. Ezenkívül a gyárban alkalmazott munkásnők leszállított árban fogják megkapni a szükséges ruhaszövetet. Az ételmezsereket szintén a gyáros fogja beszerezni.

A kolozsvári biztosítási tisztviselői mozgalma. A biztosítási intézetek tisztviselői a legsilányabbul vannak díjazva az összes lateinerék között. A biztosítási tisztviselői a napokban memorandumot adtak be az igazgatóságoknak, amely a következő követeléseket tartalmazza. 1. A bizalmiférfi rendszer elismerését. Vitás kérdéseknél a választott bírósági rendszer életbe léptetését. 2. Rendkívüli és gyorssegélyképpen 2000 korona, nemre való tekintet nélkül, valamint a családtagok után is segély nyújtandó. 3. Üdülési szabadságot a szolgálati évek szerint. Ezen követelések teljesítését e hó 4-éig kívánják az alkalmazottak. Kíváncsiak vagyunk az igazgatóság válaszára, lesz-e bátorságuk ezt az igazságszerű követelést elutasítani. A biztosító intézetek a legnagyobb profittal dolgozó vállalatok. Gondoljanak tehát a részvényesek arra, hogy ők csak a volt korrupt

kormányzati rendszernek köszönhetik, hogy Erdélyben még nem lett állami monopólium a biztosítás, jogosulatlan ugyanis az a profit, amit ők zsebre vágtnak, mert szociális szempontból az államot illeti meg az a félmilliárd, amit szerényen bezsebelnek a részvényesek. Gondoljanak a tisztviselőkre!

Suchy ur haragszik címen múlt héten megjelent közleményeinkre Farkas és Hecht Dezső igazgatók a következő helyreigazító sorokat küldik:

Az „Erdélyi Munkás” t. Szerkesztőségének Helyben.

Sziveskedjenek lapjuk legközelebbi számában a „Suchy ur haragszik” című cikkekre az itt közölt helyreigazító nyilatkozatot megfelelő helyen és szövegszerűen közzé tenni. Nemcsak az 1914. évi XIV. t.-c. 20. §-a alapján, mely ez idő szerint érvényben van, kérjük ezt, hanem az elemi igazságérzet alapján is, mely mindkét fél meghallgatására kötelezi a nyilvánosság számára dolgozó sajtót.

„Helyreigazító nyilatkozat. Ha a munkás más osztályba akarja magát áthelyeztetni, megvizsgáljuk azonnal mi ennek az oka. Ha van rá ok, áthelyezzük a munkást. A Suchy üzemvezetővel összefüggő esetben azonban a munkás nem nyíltan kérte az áthelyeztetést, hanem a Suchy osztályából kikérte a munkakönyvét és néhány nap elmúltával új emberként jelentkezett felvételre a cipőgyárban. Ezt a *ravaszságot* nem lehet jóváhagyni és a munkást ezért bocsájtottuk el. Valótlán tehát, hogy Suchy üzemvezető bosszúálló büntetése volt az illető munkás elbocsájtásának oka. Sem Suchynak, sem másnak nincsen nálunk cézári hatalma, melylyel önkényeskedhetnék. Egyébiránt a munkások, tisztviselők alkalmazásánál a munkaképesség az irányadó. Ha az apának a fia, vagy testvérnek a testvére munkabíró és becsületes ember, pusztán a véletlen rokonság miatt és mert ebbe a látszatba a rosszindulat esetleg rágalmat gyökereztet, nem mondunk le a rokon alkalmazásáról sem. — Renner Testvérek és Társai Bőrgyár R. T. Farkas, Hecht Dezső.

Ezek a helyreigazító sorok semmit sem igazítanak helyre. Beismerik azt, hogy az illető munkás elment Suchy osztályából, hogy miért, azt már megirtuk, mert elég vakmerő volt elkövetni azt a *ravaszságot*, hogy a cipőgyárban jelentkezett felvételre és ezért aztán el is nyerte méltó büntetését. Hogy miért volt szükség erre a helyreigazításra, nem tudjuk. Talán azért, hogy beigazolják nekünk Suchy ártatlanságát? Erre igazán nem volt szükség. A gyári munkásság más véleményen van. Bármit írunk és mondanak Farkasék, a valóság az, hogy a gyárban vannak cézárok és kiskirályok, akik a munkássággal szembe minden alkalommal éreztetik hatalmukat, hogy ne mondjuk, hogy a leggyalázatosabb módon bánnak velük — és ezeket az alakokat veszik védelmükbe anélkül, hogy előbb megkérdeznék a munkásokat is, akik mégis csak jobban tudják, mint Farkas és Hecht urak, kik azok a suchyk a gyárban, Ezek után bátrak vagyunk megjegyezni, hogyha jövőben Farkas és Hecht ur helyre akar valamit igazítani, kérdezzék meg előbb a munkásokat is, mert máskülönben nevetségessé válnak a munkások előtt, akik egészen másként ismerik a dolgokat.

Hivatalos órák:

Építőmunkások csoportja naponta, délután 5—7 óráig, vasárnap délelőtt 9—11 óráig.

Cipész- és csizmadiamunkások csoportja vasárnap délelőtt 9—11 óráig, hétfőn este 6—7 óráig.

Dohánygyári munkások csoportja naponta délután 5—8 óráig; befizetések hétfőn és kedden délután 5 óráig.

Nyomdászok szakcsoportja minden vasárnap délelőtt 10—11 óráig.

Borbélymunkások csoportja csütörtökön este 7—9 óráig.

Élelmészeti munkások csoportja naponta 9—11 óráig, szerdán délután 3—5 óráig.

Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak csoportja pénztári órái: hétfőn, csütörtökön és szombaton este 6—7 óráig. Könyvtári óra szombaton 6—7-ig.

Vas- és fémmunkások csoportja szerdán este fél 7 órától fél 8 óráig, vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Festőmunkások csoportja vasárnap délelőtt 8—10 és hétfőn este 6—7 óráig.

A vegyészeti munkások csoportja kedden és pénteken este 6—7 óráig, vasárnap d. e. 10—12 óráig.

Szabómunkások csoportja minden hétfőn és csütörtökön este 6—7 óráig, ugyanakkor könyvtár és munkaközvetítés.

Famunkások csoportja szombaton este 6 órától fél 8 óráig, vasárnap délelőtt 10—11 óráig. Munkaközvetítés naponta 6—7 óráig.

A lakásügyi bizottság pénztárosa minden hétfőn este 6—7 óráig.

HIREK

Te zsidó!

A komám tegnap nagyon szidta a zsidókat. Azt mondta, hogy minden zsidó kizsákmányoló kapitalista, hadiszállító, — tehát le velük. Így a komám.

Szegeden a gazdag zsidók, a hitközség előljárósága elment a gróf urakhoz és arra kérte őket, hogy ne bántsák a zsidókat, hiszen ők arról igazán nem tehetnek, hogy Jézus, Marx, Lassale, Engels, Trockij és Kun Béla zsidók voltak. Ők igazán nem hibásak abban, hogy a szociálisták vezetői között sok a zsidó s ezért nem kell bántani a derék, jól szituált polgári módon élő hitrokonokat. Így a gazdag zsidók.

A zsidókat két okból bántják. Vagy azért, mert szociálisták, vagy pedig azért, mert meggyökeresedett kapitalisták, ha úgy is látszik, hogy a zsidó — zsidóságaért szenved. Az antiszemizmus oka gazdasági. Amíg ugyanis a munka internacionalizmusával szemben a kapitalizmus internacionalizmusa áll, addig a zsidóság megoszlik e két tábor között. Mindkettőben a szélsőséget foglalja el, tehát minden támadásnak, minden gyűlöletnek legjobban kitett.

Hogy a zsidóság között sok a harcos proletár és sok a kizsákmányoló kapitalista, annak egyszerű magyarázata van. E nép kétezer éven át mindig elnyomott volt. Erkölcileg és gazdaságilag. A gazdasági elnyomásból Marxok, Lassaleok, az erkölcsi elnyomásból a zsidó hadiszállítók támadtak. A kétezer éven át ugyanis a sárga folttal megkülönböztetett zsidóság gazdaságilag a lehető legszűkebb körre volt szorítva és teljesen a gazdanépektől függött. Ez az elnyomás természetesen sokkal élénkebben él benne, mint más népben és így az elnyomottság osztályöntudatát nem csupán a szocializmus legújabb haladása, de kétezer évnek állandó gazdasági prostitúciója szülte. A keresztény házába nem engedte, munkát az iparos nem adott neki, a céhek nem fogadták be, földet nem vásárolhatott. Minden proletárok legnyomorultabb proletárja volt. De élnie kellett. Élt úgy, ahogy tudott. A gazdagok nem szoktak lopni. Azok, akiket jól véd a kapitalista törvény, nem szoktak a törvény ellen tenni. De lop az éhes-szegény, és a zsidóság életfeltétele lett, hogy úgy szerezzen pénzt, ahogy éppen tud. Hozzárult ehhez, hogy a zsidóságot egy zárt tömegbe szorították, be a ghettkba és így létfenntartási harcában is egymás ellen uszították. Egyedüli utlevele a pénz volt, a minél több pénz, amivel a hivatalnokokat megvásárolhatta, amivel engedélyt kaphatott, hogy egyik városból a másikba mehessen. Mert mindennek ára volt. Így azután évszázadok öröksége lett a pénzhajszó.

Alig ötven éve, hogy megszűnt a ghettk. Ez a fordulás kétféle zsidóságot talált. A pénzszerző zsidóságot és a nagyobb tömegű zsidóproletáriátust. Az első csoportnak nyitva volt az útja. Gyárakat vett, kereskedett, földbirtokokat bérelt. És mert öröksége

volt, hogy annyit ér, amennyi pénze van, egész élete kiméletlen pénzahjsza. Ezt a zsidóságot az internacionalista kapitalizmus hamar asszimilálta. Nagyreszük siet is ki-keresztelkedni, beleolvadni a gazdanépbe.

A szegény zsidóság persze nem tudott kievickélni abból a mélységből, amelybe kétezer évnek elnyomása hajtotta. De a mélyben a lelke megérett az elnyomás elleni harcra. Ez az elnyomott zsidóság örökségül az elnyomás, a kapitalizmus elleni kiméletlen harcot kapta. Ezért lett a zsidó Jézus, a zsidó Marx, a zsidó Engels harcos szocialistává. Ezekre áll a bibliai mondás: „A népek kovászai!”

Ez a proletár zsidóság persze harcot, elkeseredett harcot folytat azzal a kapitalista réteggel, amely siet beleolvadni a kapitalista közösségbe s megtagadja multját, tradícióját, fájának örökségét. Cionizmus alatt ismerik ezt a harcot, amely ezt a legrégebbi faji és erkölcsi közösséget az asszimiláns zsidókapitalizmus legelkeseredettebb ellenségévé avatta. A cionizmus a zsidó proletáritus gazdasági megoldása, amikor nemcsak politikailag önálló államot akar számára teremteni, de a megélhetés lehetőségét egy gazdasági közösségben.

Az antiszemitizmus lassanként felveszi nyílt jellegét: az osztályharcét. Mi nem ismerhetünk faji gyűlöletet, mert tudjuk, hogy ez nincs. Csak elkeseredett harcok vannak, amely akár a zsidó szocialistát, akár a zsidó kapitalistát üti, a kapitalizmuson vagy a szocializmuson akar ütni, aszerint, hogy melyik táborhoz tartozik.

Ne bántsuk hát a zsidót. Az elnyomott, az üzött zsidó édes testvére minden munkásnak: a legrégebbi proletár. Az a zsidó, mely beleolvadt a kapitalizmus közösségébe, az a zsidó proletár számára is megszűnt zsidó lenni: asszimiláns lett, mely csak átkos örökséget kapott fájában, de nem a munkástradíciók áldását.

Napszámos János.

...

— **Megállt a munka július 21-én Angliában, Franciaországban, Olaszországban, Hollandiában, Romániában és még más országokban.** E nap történelmi dátum a nemzetközi munkásság történelmében. Ez a 24 órás munkaszünet komoly figyelmeztetés volt a burzsoázia számára. Békét, kenyeret követeltek az éhezõ és szenvedõ emberiség részére. Ha az intés nem használ, talál a proletáriátus más eszközeit is, hogy a világ békéjét kikényszerítse. Mi csak elkésve szereztünk tudomást a nemzetközi munkásság elhatározásáról s bár a gátló körülmények megakadályozták bennünket, hogy mi is kivegyük a részünket, de azért velük érzünk

— **Igazság helyett Erdélyi Munkás.** A Nagyszébenben megjelenõ „Igazság” helyett előfizetõ elvtársaink ezután az Erdélyi Munkást fogják kézhez kapni. A kongresszus óhajának tett eleget a pártvezetőség, amikor az erők egységesítése érdekében testvérlapunkat, az Igazságot megszüntette. Hisszük, hogy elvtársaink lapunkban fokozottabban fogják megtalálni azt, amiért az Igazság küzdött, harcolt. Az Erdélyi Munkás már régen rászolgált arra a bizalomra, amelylyel az elvtársak körülhalmozzák. Az Igazság olvasóinál, kiknek lapunkat megküldjük, azt szintén meg fogjuk találni, — ez a meggyőződésünk. Az Igazság minden előfizetőjének megküldjük az előfizetés lejártáig lapunkat; a lejárt előfizetőknek külön értesítést csatolunk és

kérjük az előzetést címünkre beküldeni, mert jelen viszonyok között másképp nem küldhetjük tovább a lapot.

— **Megszűnt napilapok.** Tudvalevő, hogy a nagy papirhiány miatt a lapok redukált terjedelemben és minden elképzelhető alakban jelennek meg. Ugy a munkaadók, mint lapkiadók, valamint maga a nyomdász szakszervezet is kérelmezték a kormányzótanácstól, hogy a péterfalvi papirgyárból sürgősen utaltassan ki megfelelő papirmennyiséget, hogy a munkanélküliség e téren elkerültesse. Sajnos, e kérésre mindezekig válasz még nem érkezett.

Ezen segíteni kell és hisszük, hogy a kormányzótanács méltányolni fogja a nyomdászok kérését és papirhoz juttatja az agonizáló lapokat. Itt jegyezzük meg, hogy addig, míg a lapkiadók egyrésze minden áldozatot meghoz, hogy munkásait foglalkoztassa és a lap megjelenését biztosítsa, addig két lapvállalat, meg sem várva, míg papirjuk elfogy, munkásaikat elbocsátotta: az Estilap és a Kolozsvári Hírlap. Ez utóbbi lapvállalat kiadó főnöke Laskai Árpád, volt paplan elárúsító, a Kolozsvárt munkásgyűléstől híres egyén már különösen régi óhaját valószínűsítette meg, hogy a nyomdai munkásokkal az ő hatalmát felfogtassa. Laskai ur egész életén keresztül bizonyos vonzalommal ragaszkodott a nyomdai ágazathoz. Reméljük ez volt az utolsó vonzalma a nyomdászokhoz, mert hogy őket többé nem lesz alkalma molesztálni, az bizonyos.

— **Egy kis gyermek halálára.** A kis gyermek beteg, az aggodó szülők orvost hívnak, az orvos recipét ír, a patikában megcsinálják az orvosságot, az anya óvatosan és aggódva beadja gyermekének. A kis gyermek azonban meghal. Kiderül, hogy az orvosság helyett mérget adtak tévedésből a patikában. A gyógyszerész persze azonnal nyakába veszi a szerkesztőségeket, hogy „informáljon.” Persze ő nem bűnös. Nem ő szolgált ki, hanem egy kis takarítóleány, akinek legfeljebb a porcellán edényeket lett volna szabad törölgetni. A gyógyszerész ur — Székely Tibornak hívják — nem is volt a patikában. Ő csak az atyafiság és egyéb réven megszerzett patikájának horribilis jövedelmét szippantja fel. Hogy a patikában egy kis leány orvosság helyett mérget ad, azért ő nem bűnös, azonban téved a patikus ur. Ő, egyedül ő a bűnös, nem a kis munkásleány, akivel olyan munkát végeztetnek, melyhez nincs köze.

Ki állította be az üzletbe! Jól tudjuk, hogy a háboru alatt kis lányok szolgáltak ki és segédek helyett inkább tartották ezeket az éhbérért dolgozó lánykákat. Nekünk ne mondja Székely tanár ur, hogy a kislány saját jószántából végzi a kiszolgálást, Igen jól tudjuk, hogy ez már előfordult máskor is a Székely és más patikákba is. Itt egyedül Székely a bűnös, aki felelős azért, hogy a patikájában mit szolgálnak ki. Ezen nem

változtat az, hogy Székely ur beszaladgálja a szerkesztőségeket, melyek igenis megirták az esetet. És főleg ne igyekezzék a maga bűnét arra az ártatlan leányra tolni, aki akaratlanul is egy kis gyermek halálával fizettette meg azt, hogy a gyógyszerész ur lelkiismeretfurdalás és munka nélkül élvezheti gyógyszerárának jövedelmét.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Lapkezelőinket felhívjuk, hogy elszámolásukat a hetenkint visszamaradt lapok feltüntetésével küldjék meg. Ha tizszázaléknál több lap marad vissza, úgy távirat útján rendeljék azt le. A pénzt bank útján utalják át avagy postautalványon küldjék be.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **RUSS GYÖRGY**
Az erdélyrészi szocialista párt tulajdona.

Mozi hírek.

Szinkör-mozgóban.

Szombaton: Dr. Borodin naplója.
Vasárnap: Dr. Borodin naplója,

Egyetem-mozgóban.

Szombaton: A cirkuszlovarnő.
Vasárnap: A cirkuszlovarnő.

Bőrüzlet

Tisztelettel értesítjük t. vevőinket, hogy bőrraktárunkat

Ferencz József-ut 83. sz. vasuti állomás közelében

alá helyeztük át. Raktáron tartunk bel- és külföldi bőrárukat, mindennemű cipőkellékeket. Elárúsítás ugy nagyban, mint kicsinyben eszközöltek

Fischer Testvérek

A kolozsvári rokkant művegtágműhely műszerész művezetőt keres.

Pályázhatnak mindazon műszerész-, esetleg lakatos szakmunkások, akik a művegtagok mértékvetésében és készítésében teljes jártassággal bírnak. A pályázatok a művegtágműhely igazgatóságának címzendők, (Mátyás-utca 26. sz.) ahol a fizetési feltételek is megtekinthetők.

Erdélyi Bank és Takarékpénztár r.-t.

Kolozsvár, Mátyás kir-
tér 32. sz. (Saját ház.)
Fióktintézet: Tordán.

Betéteket elfogad takarékpénztári könyvecskére, vagy folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat az összeg nagyságára való tekintet nélkül rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Hadifoglyok részére átutalásokat csupán készkiadások leszámítása mellett teljesít.

Igazgatóság 1-85 sz.
Titkárság és levelezés 9-09 sz.
Bankosztály 12-69 sz.
Pénztár váltótűzlet 10-82 sz.
Erdélyi mezőgazdasági r.-társaság 11-81 sz.

PÉNZTÁRI ÓRÁK:
Délelőtt fél 9 órá-
tól délután 1 óráig

Olcsó árairól és szolid kiszolgálásáról előnyösen ismert

SZABÓ JENŐ

női divatáruháza,
Kolozsvár, Wesse-
lényi Miklós-u. 5.

Raktárra érkeztek ruhaselymek és costümszövet ujdonságok.
Mosó delén 22 korona
Kreton 29 korona
Duplaszéles grenadin . . . 45 korona
100 széles fekete taft . . . 95 korona
Tisztelettel **Szabó Jenő.**